EVALUAREA STĂRII DE CONSERVARE ŞI PROPUNERE DE INTERVENȚIE - CONSERVARE CURATIVĂ / RESTAURARE

STUDIU DE CAZ 1.

1. Informații generale

- **Cod document: Dosar 596/ Nr. Inventar 5703**
- Denumire: Scrisoare “Păreri asupra Gazetei” expediată din Baia de Criș
- Datare estimată: 1893
- Proveniență: Muzeul „Casa Mureşenilor” Braşov
- Material suport: Suport papetar, hârtie industrială.
- Dimensiuni: 29 x 22,5 cm. – 2 file

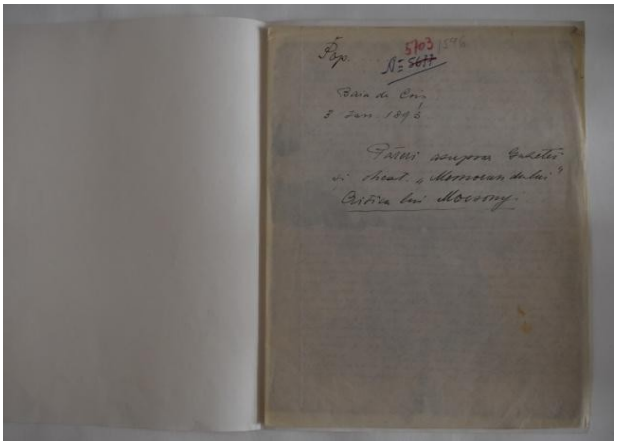

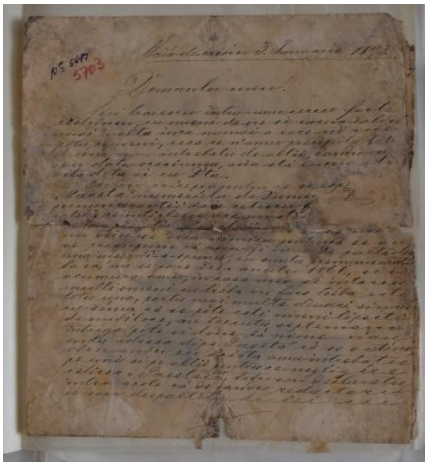

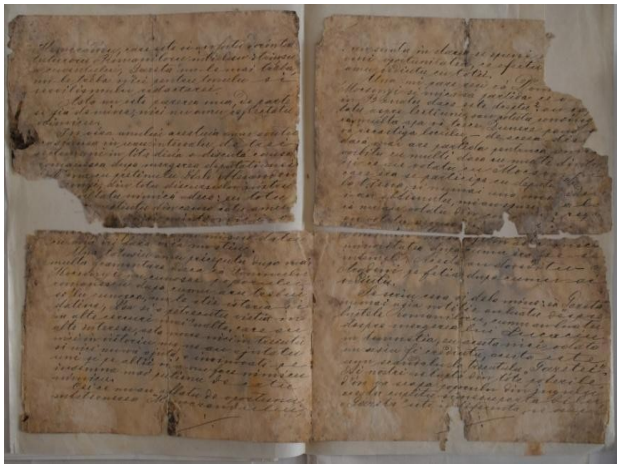

- **Documentare vizuală -** Suportul prezintă o **îngălbenire generalizată**, însoțită de pete brun-cenușii și brun-negricioase, caracteristice proceselor de oxidare și îmbătrânire a celulozei. În zona inferioară stângă se observă o degradare severă asociată probabil acțiunii prelungite a umidității și contaminării biologice. Pe verso sunt vizibile **pete extinse de apă**, cu aureole de diferite intensități și modificări cromatice, indicând episoade repetate de umezire. Distribuția petelor sugerează migrarea compușilor solubili în masa hârtiei și posibilul transport al produșilor de degradare. Se observă numeroase **pete de tip foxing** și zone cu aspect caracteristic contaminării microbiologice, concentrate în special în partea inferioară și la margini. Aceste modificări pot fi asociate atât dezvoltării microorganismelor în condiții de umiditate ridicată, cât și reacțiilor de oxidare catalizate de impurități metalice.

- SCOR DE CONSERVARE 3

Ansamblul degradărilor indică faptul că documentul a fost expus o perioadă îndelungată la **umiditate excesivă**, cu fluctuații ale parametrilor de microclimat, favorizând atât degradarea hidrolitică și oxidativă a celulozei, cât și dezvoltarea microorganismelor. Starea actuală poate fi încadrată ca **degradare severă**, necesitând intervenții de conservare-restaurare.

Propuneri de restaurare:

- documentarea fotografică detaliată;
- curățare mecanică controlată;
- investigații microbiologice pentru confirmarea contaminării;
- reducerea produselor de degradare și, dacă este posibil, spălare controlată;
- dezacidificare pentru stabilizarea chimică a suportului;
- consolidarea zonelor friabile;
- reconstituirea continuității suportului prin completări compatibile și dublare locală, după caz;
- depozitarea în materiale de arhivare cu pH neutru și monitorizarea strictă a condițiilor de microclimat.

Operaţiuni de restaurare-conservare

- După fotografierea documentului se pot realiza următorii pași în restaurarea piesei:

1. Curățirea mecanică sau desprăfuirea superficială se realizează cu o pensulă moale şi bisturiul. Nu se folosesc ustensile aspre pentru a evita efectul abraziv al acestora asupra suportului de hârtie fragil şi subțire.

2. Curățire mecanică cu fulgi mărunți de radieră moale (practic se rade pe o răzătoare de dimensiuni reduse radiera) pentru o mai uşoară şi uniformă curățare a suprafeței de praf aderent şi spori de mucegai, această modalitate este preferată deoarece nu riscăm ca documentul să se rupă sau să rămână urme inestetice ale radierei pe suprafața acestuia, în plus este o metodă de curățire uscată care poate îndepărta egal, finuț şi uşor praful, murdăria aderentă, sporii de mucegai printr-o uşoară manevră de frecare-presare a fulgilor cu degetele dar şi cu pensula.

3. Testarea suportului papetar pentru rezistența cernelurilor în vederea curățirii umede. Testarea se realizează prin tamponarea uşoară a unui colț al documentului cu apă distilată.

4. Realizarea patului umed în vederea curățirii umede în tasa pentru spălare. În tasă se aşează ca suport, folie de polietilenă potrivită ca mărime pentru o mai uşoară manevrabilitate şi pentru preluarea greutății şi împiedicarea ruperii în timpul tratamentului, peste folie un strat subțire de voal japonez după care se aşează documentul. Peste document încă un strat de foiță japoneză. Documentul va fi aşezat în acest tip de „sandwich” pentru protecția şi pregătirea în vederea umezirii, spălării. Primul pas, o uşoară umectare cu aerograful după care spray-ere şi umectare cu apă mai în abundență dar turnată treptat din centru spre exteriorul documentului. În timpul spălării se pot folosi: pensule şi trafalet cu perii moi de mici dimensiuni pentru a „călca” documentul prin presare în mişcări uniforme de înainte şi înapoi în vederea eliminării aerului dintre folii, în vederea unui proces de spălare adecvat. Procesul de curățare umed poate varia între 10-30 de minute. Acest proces de umezire şi spălare relaxează şi hidratează fibrele din structura hârtiei, se îmbunătățeşte gradul de alb, obiectul se luminează, în plus este cea mai adecvată operație de neutralizare a acidității hârtiei.

5. După curățirea umedă a fiecărie filă a documentului, acesta se aşează pe masa de lucru, unde se mai poate interveni în vederea curățirii şi îndepărtării murdăriei aderente şi a altor fragmente lipite ce nu aparțin documentului, curățire conjugată prin mijloace mecanice folosirea bisturiului şi a tampoanelor de vată umezite în apă distilată. După care urmează o uşoară tamponare cu hârtie de filtru în vederea absorbirii surplusului de apă.

6. Consolidările documentului se realizează din interiorul scrisorii, rupturile (fisurile) care se pot îmbina perfect vor fi consolidate cu foiță japoneză de 9gr. şi CMC(carboximetilceluloză) după care se poate trece la completarea lacunelor cu hârtie japoneză Sekishu-shi de 31 gr naturale cu CMC – 6%.

7. După operațiile de consolidare şi completare suportul fiind încă umed se poate aşeza voal japonez uşor umezit cu suflaiul mai mare ca şi dimensiune decât documentul, peste acesta în vederea „ancorării” marginilor documentului pentru a nu risca deformarea lucrării de dedesubt. După o uşoară uscare voalul japonez se îndepărtează după care piesa este aşezată între hârtie de filtru la presă aproximativ 24 de h.

8. După presare şi uscare se îndepărtează surplusul de hârtie japoneză de pe margini cu cutterul de lucru, astfel toate completările efectuate au ca scop redarea estetică a întregului document.

9. Se poate realiza un plic din hârtie de filtru pentru depozitarea în condiții optime.

Materiale şi substanţe utilizate

- Pensule cu perii moi, lupă, radieră, radieră plastică, bisturiu, tampoane vată, trafalet de mici dimensiuni, apă distilată, masă luminoasă, adeziv CMC proporție 6%, voal japonez, hârtie japoneză Sekishu-shi 31 gr naturale, tasă de spălare, folii de polietilenă, hârtie de filtru, presă tipografică.

Întocmit,
dr. biochim. Brândușa Dumitriu – conservator
Alina Ioana Borcan – expert restaurator